14. Finansēšanas noteikumi

14.a. Finanšu izpildes dienas izvēle

Projektos, kuros PPP līgums tiek parakstīts finanšu izpildes dienā, līgumā neiekļauj noteikumus par pamatdarbības maksājumu koriģēšanu atbilstoši Privātā partnera faktiskajām finansēšanas izmaksām.

Projektos, kuros PPP līgumu paraksta pirms finanšu izpildes dienas, ierasta prakse ir līgumā iekļaut mehānismu pamatdarbības maksājumu koriģēšanai un noteikšanai atbilstoši finansēšanas pamatizmaksām (parasti vienīgais mainīgais lielums ir bāzes procentu likme), kas tiek sasniegtas finanšu izpildes dienā.

Projektos, kuros PPP līgumu paraksta pirms finanšu izpildes dienas un tajā neiekļauj skaidri formulētu noteikumu par finanšu izpildes dienas ietekmi, bieži vien nav skaidrs, vai kādai no pusēm ir tiesības lūgt koriģēt pamatdarbības maksājumus atbilstoši finansēšanas pamatizmaksām, kas tiek sasniegtas finanšu izpildes dienā.

NB! Eurostat piezīmes

Kā minēts Rokasgrāmatas 1. nodaļā (angliski, latviski), saskaņā ar Eurostat nostāju statistisko uzskaiti var apstiprināt tikai finanšu izpildes dienā. Tātad noteikuma par pamatdarbības maksājumu koriģēšanu atbilstoši finanšu izpildes ietekmei iekļaušana (vai neiekļaušana) PPP līgumā ***neietekmē statistisko uzskaiti****.*

14.b. Procentu likmes korekcijas

Parasti Privāto partneri no procentu likmes svārstību ietekmes aizsargā, līgumā iekļaujot noteikumus par ilgtermiņa procentu likmes riska ierobežošanu. Vairumā gadījumu riska ierobežošanas noteikumus piemēro, sākot no finanšu izpildes dienas. Tomēr dažos gadījumos tos nepiemēro līdz agrīnam būvniecības posmam (piemēram, kamēr nav saņemtas pamatatļaujas).

Ja PPP līguma parakstīšana, finanšu izpilde un riska ierobežošana nenotiek vienlaicīgi, tad PPP līgumā paredz pamatdarbības maksājumu koriģēšanu, ņemot vērā procentu likmi, kas tiks noteikta sākotnējos riska ierobežošanas noteikumos.

Retos projektos netiek ierobežots (vai netiek pilnībā ierobežots) Privātā partnera risks, kas saistīts ar procentu likmju svārstībām, un līgums paredz PPP līguma darbības laikā regulāri koriģēt (vai daļēji koriģēt) pamatdarbības maksājumus atbilstoši pamata procentu likmēm.

NB! Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka noteikumi par pamatdarbības maksājumu koriģēšanu atbilstoši procentu likmei, kas tiek noteikta sākotnējā riska ierobežošanas procesā (vai nu finanšu izpildes dienā, vai vēlāk pēc kādas starpposma vērtības sasniegšanas būvniecības posmā), ***neietekmē statistisko uzskaiti****. Tomēr noteikumi par pamatdarbības maksājumu koriģēšanu atbilstoši procentu likmju svārstībām citās situācijās (piemēram, ja tiek piemēroti tikai daļēji riska ierobežošanas noteikumi)* ***ietekmē statistisko uzskaiti*** *un ir SVARĪGS jautājums.*

14.c. Finansējuma pieejamība

Publiskajā un privātajā partnerībā Privātā partnera pienākums ir piesaistīt projekta īstenošanai nepieciešamo finansējumu un parasti Privātais partneris uzņemas risku, kas saistīts ar finansējuma pieejamību un izmaksām pēc finanšu izpildes dienas. Ļoti retos gadījumos šo risku uzņemas vai dala Publiskais partneris (piemēram, iekļaujot līgumā noteikumus par pamatdarbības maksājumu palielināšanu vai samazināšanu atbilstoši finansēšanas izmaksu izmaiņām pēc tam, kad tiek refinansētas īstermiņa parādsaistības, kas stājās spēkā finanšu izpildes dienā).

NB! Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka noteikumi, saskaņā ar kuriem Publiskais partneris uzņemas risku par finansējuma pieejamību un (vai) izmaksām pēc finanšu izpildes dienas, piemēram,

- *apņemoties pats nodrošināt finansējumu un (vai)*
- *palielinot pamatdarbības maksājumus atbilstoši finanšu izpildes dienā piemēroto finansēšanas nosacījumu vai izmaksu izmaiņām,*

jāuzskata par finanšu garantijām. 14.d.4. tematā ir izskaidrots, kā finanšu garantiju sniegšana ***ietekmē statistisko uzskaiti****.*

Turklāt Eurostat uzskata, ka noteikumi par pamatdarbības maksājumu samazināšanu atbilstoši izmaiņām finansēšanas nosacījumos vai izmaksās pēc tam, kad refinansēti finanšu izpildes dienā noslēgtie īstermiņa kredītlīgumi, Publiskajam partnerim dod tiesības

saņemt daļu no refinansējot gūtās peļņas (sk. 14.f.2. tematu, kurā izskaidrots, kā refinansējot gūtās peļņas daļas saņemšana var ietekmēt statistisko uzskaiti). Rokasgrāmatā "Valdības budžeta deficīta un parāda rokasgrāmata. EKS 2010 īstenošana " VI.daļas 4.3.3. nodaļas 60. punktā (saite uz dokumentu) ir norādītas izņēmuma situācijas, kurās tirgus traucējumu (piemēram, kredītresursu iztrūkuma) gadījumā valdība var uzņemties saistības attiecībā uz PPP lielākās daļas finansēšanu, neietekmējot statistisko uzskaiti. Eurostat uzskata, ka šīm izņēmuma situācijām nevajadzētu Publiskajam partnerim radīt risku, kas saistīts ar tām finansējuma izmaksām vai nosacījumiem, kas stāsies spēkā pēc tirgus nosacījumu normalizēšanās (t. i., šis risks jāuzņemas Privātajam partnerim). Tāpēc, ņemot vērā pieeju, kas parasti tiek piemērota PPP finansēšanai, ir maz ticams, ka šie izņēmumi praksē būs nozīmīgi.

14.d. Publiskā partnera un (vai) valdības līdzdalība finansēšanā

Atšķiras gan dažādos projektos norādītie iemesli, kuru dēļ Publiskais partneris var piedalīties projekta finansēšanā, gan veidi, kādos Publiskais partneris var nolemt to darīt. Visbiežāk sastopamie piemēri ir šādi:

- starpposmu maksājumi (neatlīdzināmi) Privātajam partnerim būvniecības posmā vai tās beigās (sk. 14.d.1. tematu);
- aizdevumi (sk. 14.d.2. tematu);
- pašu kapitāls (sk. 14.d.3. tematu);
- finanšu garantijas (sk. 14.d.4. tematu);
- atbrīvojumi no saistībām (piemēram, no uzņēmuma peļņas nodokļa vai pievienotās vērtības nodokļa), kas citādi būtu radušies Privātajam partnerim (sk. 14.d.5. tematu).

Dažreiz šāda veida finansējumu vai garantijas Publiskā partnera vietā vai papildus tai var sniegt citas valdības iestādes vai valsts iestādes, kas statistikas vajadzībām tiek klasificētas ārpus vispārējās valdības sektora (sk. *Rokasgrāmatas* 2. nodaļu *(angliski, latviski)*).

NB! Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka valdības saistības finansēt projektu jebkādā veidā un apmērā (t. i., ņemot vērā visas saistības, piemēram, iepriekš aprakstītās Publiskā partnera vai citu valdības iestāžu saistības) ***ietekmē statistisko uzskaiti*** *šādā veidā:*

- *ja valdības finansiālās saistības vai cita veida atbalsts ir vismaz 50 % kapitālizdevumu, kas radušies aktīva būvniecībā, PPP līgumu automātiski reģistrē valdības BILANCĒ;*

- *ja valdības finansiālās saistības vai cita veida atbalsts ir mazāks par 50 %, bet lielāks par vienu trešdaļu kapitālizdevumu, kas radušies aktīva būvniecībā, šis jautājums statistiskajā uzskaitē ir ĻOTI SVARĪGS;*
- *ja valdības finansiālās saistības vai cita veida atbalsts nepārsniedz vienu trešdaļu, bet ir vairāk par 10 % kapitālizdevumu, kas radušies aktīva būvniecībā, šis jautājums statistiskajā uzskaitē ir SVARĪGS;*
- *ja valdības finansiālās saistības vai cita veida atbalsts nepārsniedz 10 % kapitālizdevumu, kas radušies aktīva būvniecībā, šis jautājums statistiskajā uzskaitē ir VIDĒJI SVARĪGS.*

Apsverot valdības finansējuma ietekmi uz statistisko uzskaiti, ir jāņem vērā šādi apsvērumi:

- *finanšu analīzē neņem vērā finansējumu, kas saskaņā ar starpvaldību līgumiem saņemts no starptautiskām organizācijām, piemēram, no ES fondiem (neatkarīgi no tā, vai šo finansējumu saņem Privātais partneris, vai kāda valdības iestāde);*
- *Eiropas Investīciju bankas finansējumu uzskata par privātā sektora finansējumu;*
- *tādas valsts iestādes piešķirtu finansējumu, kas tiek klasificēta ārpus vispārējās valdības sektora (piemēram, valsts banka, kas klasificēta kā publiska sabiedrība), uzskata par valdības finansējumu, ja Eurostat uzskata, ka attiecīgā valsts iestāde ir rīkojusies valdības vārdā vai saskaņā ar tiešiem vai netiešiem valdības norādījumiem saistībā ar projektu (sk. Rokasgrāmatas 2. nodaļā (angliski, latviski) iekļautās piezīmes par Privātā partnera statistiskā sektora klasifikāciju);*
- *izvērtējot visa veida saistības kopumā, kas ir radušās, īstenojot projektu, ir jāņem vērā arī valdības kopējās finanšu saistības (sk. 14.d.1.–14.d.4. tematu un 14.e. tematu);*
- *šī summa jākoriģē, ņemot vērā jebkādus valdības piešķirtos aizdevumus, lai atbilstoši parādītu aizdevuma riska profilu. Pilnīgi subordinēta parāda gadījumā (t. i., augstākā riska parāds) šo parādsaistību apmēru jākoriģē, reizinot ar 2,5. Gadījumā, ja parādsaistības ir līdzvērtīgas augstākās prioritātes parādam (t. i., zemākā riska parādam), korekcijas nav vajadzīgas. Gadījumā, ja prioritātes ziņā parāds ir starp subordinēto parādu un augstākās prioritātes parādu, ir jāveic pamatota analīze, lai noteiktu koeficientu (robežās no 1 līdz 2,5) atbilstoši riskam, kas saistīts ar šo parādu salīdzinājumā ar citiem parāda veidiem.*

14.d.1. Starpposmu vai citi vienreizēji maksājumi

Publiskajam partnerim (vai citām valdības iestādēm) var būt jāveic šādu veidu maksājumi Privātajam partnerim:

- tāds ievērojama apmēra maksājums drīz pēc PPP līguma parakstīšanas, kura mērķis ir segt Privātajam partnerim radušās cenu piedāvājuma sagatavošanas un sākotnējās resursu mobilizācijas izmaksas;
- viens vai vairāki maksājumi būvniecības posmā vai tās beigās (parasti saistībā ar noteiktu aktīva būvniecības starpposma vērtību sasniegšanu);

- viens vai vairāki tādi maksājumi darbības posmā vai tās beigās, kas neatbilst vispārējam principam, kurš nosaka, ka saskaņā ar PPP līgumu Publiskā partnera maksājumi Privātajam partnerim ir proporcionāli aktīva pieejamībai vai lietošanas apmēram (piemēram, maksājumi, lai segtu ievērojamas aktīva dzīvescikla uzturēšanas izmaksas, kad šīs izmaksas radušās).

Parasti starpposma maksājumu mērķis ir vai nu samazināt finansējumu, kas Privātajam partnerim ir jāpiesaista projektam, vai Privātajam partnerim radīt iespēju agri sākt atmaksāt daļu no finansējuma.

NB! Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka to (iepriekš minēto veidu) starpposma maksājumu apmērs, kurus valdība ir apņēmusies veikt, ***ietekmē statistisko uzskaiti*** *(kā minēts 14.d. tematā). Tomēr šo maksājumu profils un to veikšanas laika izvēle* ***neietekmē statistisko uzskaiti****.*

14.d.2. Aizdevumi

Nav tipiskas pieejas, kas attiektos uz tā aizdevuma summu un noteikumiem, ko Publiskais partneris (vai cita valsts iestāde) piešķir Privātajam partnerim.

NB! Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka jebkādu aizdevumu summa, ko valdība ir apņēmusies piešķirt, ***ietekmē statistisko uzskaiti*** *(kā minēts 14.d. tematā). Jebkādas kontroles tiesības, kas Publiskajam partnerim ir attiecībā uz Privāto partneri saskaņā ar aizdevuma noteikumiem, var būt svarīgas, nosakot Privātā partnera sektora klasifikāciju un tātad arī to, vai projekts atbilst Eurostat noteiktajai PPP definīcijai (sk. piezīmes Rokasgrāmatas 2. nodaļā (angliski , latviski)).*

14.d.3. Pašu kapitāls

Dažos PPP projektos Publiskajam partnerim (vai citai valsts iestādei) pieder Privātā partnera pašu kapitāla daļas. Pašu kapitālu parasti veido tīrais pašu kapitāls (piemēram, akciju kapitāls) un akcionāru aizdevumi (t. i., subordinētais parāds). Parasti tīrais pašu kapitāls kopējā finanšu struktūrā ir niecīga summa (piemēram, 2 %). Tīrais pašu kapitāls un subordinētais parāds parasti ir vienu un to pašu pušu turējumā.

NB! Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka iepriekš aprakstītajā situācijā jebkāda apmēra valdības nodrošināts pašu kapitāls ir valdības finansējums, un tāpēc ***ietekmē statistisko uzskaiti*** *(kā minēts 14.d. tematā). Statistiskās uzskaites vajadzībām pašu kapitālam ir tāds pats svērums kā subordinētajam parādam.*

Turklāt jebkuras tiesības, kas Publiskajam partnerim ir uz Privātā partnera pelņas daļu, ***ietekmē statistisko uzskaiti*** *(sk. 15.a. tematu).*

Jebkādas kontroles tiesības, kas Publiskajam partnerim ir attiecībā uz Privāto partneri, pamatojoties uz tai piederošu pašu kapitāla daļu, ir svarīgas, nosakot Privātā partnera sektora klasifikāciju un tātad arī to, vai projekts atbilst Eurostat noteiktajai PPP definīcijai (sk. piezīmes Rokasgrāmatas 2. nodaļā (angliski, latviski)).

14.d.4. Finanšu garantijas

Dažos projektos valdības garantijas tiek sniegtas trešajām personām, kas ir parāda vai pašu kapitāla nodrošinātāji, lai projektam piesaistītu finansējumu vai gūtu labumu no zemākām finansēšanas izmaksām.

Dažādos projektos ievērojami atšķiras šādu garantiju noteikumi (kas var būt un var nebūt no PPP līguma atsevišķs juridisks dokuments). Parasti Privātajam partnerim būs jāatlīdzina valdībai jebkādi maksājumi, kurus tā veic saskaņā ar šādu garantiju.

NB! Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka jebkura apmēra Privātā partnera parāds, ko garantē valdība, ***ietekmē statistisko uzskaiti*** *(sk. 14.d. tematu).*

Garantijas summa jākoriģē atbilstoši pamatparāda un (vai) garantijas dokumenta riska profilam (piemēram, iepriekš minētais koeficients, kas piemērojams pamatparādam, jāpiemēro arī garantijai).

14.e. Citi Publiskā partnera un valdības atbalsta veidi

Publiskā partnera (vai citas valdības iestādes) sniegts cita veida finansiāls atbalsts var būt, piemēram, minimālo ieņēmumu garantija vai projektos, kuros ir uz pieprasījumu balstīti maksājumu mehānismi, minimālā pieprasījuma garantija. Dažreiz šie atbalsta veidi tiek iekļauti pašā maksājumu mehānismā (sk. 4. tematu).

Dažreiz projektos, kuros pastāv bažas par to, vai Publiskais partneris visā līguma darbības laikā spēs pildīt savas saistības, garantiju attiecībā uz dažu vai visu PPP līgumā paredzēto Publiskā partnera saistību izpildi sniedz kāda cita valdības iestāde (piemēram,

dažreiz, ja pastāv bažas par Publiskā partnera kredītspēju, tiek sniegta garantija attiecībā uz Publiskā partnera maksājumu saistību izpildi).

NB! Eurostat piezīmes

Kā jau minēts 4.j.3. tematā, Eurostat uzskata, ka valdības atbalsts, sniedzot minimālo ieņēmumu garantiju vai minimālā pieprasījuma garantiju (kas ir vai nu atsevišķs pasākums, vai maksājumu mehānisma daļa), ***ietekmē statistisko uzskaiti*** *un tāpēc PPP līgums ir automātiski reģistrējams valdības BILANCĒ.*

Eurostat uzskata, ka valdības atbalsts, sniedzot garantiju, kas attiecas tikai uz pašas Publiskā partnera līgumsaistību izpildi, ***neietekmē statistisko uzskaiti****.*

14.f. Refinansēšana

Parasti PPP līgumos iekļauj noteikumus, kas apskata situāciju, kad Privātais partneris vēlas refinansēt visu sākotnējo finansējuma paketi, kas tika noteikta finanšu izpildes dienā. Šajos noteikumos parasti:

- nosaka Privātā partnera tiesības veikt refinansēšanu ar Publiskā partnera atļauju vai bez tās (sk. 14.f.1. tematu);
- nosaka Publiskā partnera tiesības uz daļu no refinansējot gūtās peļņas (sk. 14.f.2. tematu).

14.f.1. Publiskā partnera atļauja veikt refinansēšanu

Parasti PPP līgumos izmanto vienu no turpmāk izklāstītajām pieejām saistībā ar Publiskā partnera atļauju veikt ierosināto refinansēšanu:

- Publiskais partneris, pamatojoties uz jebkādiem iemesliem, var nedot atļauju;
- Publiskais partneris nevar nepamatoti nedot atļauju vai novilcināt tās došanu;
- Publiskais partneris var nedot atļauju tikai, ja ierosinātā refinansēšana negatīvi ietekmētu PPP līguma izpildi vai palielinātu Publiskā partnera saistības pēc PPP līguma darbības termiņa beigām;
- Publiskā partnera atļauja nav nepieciešama, bet Publiskais partneris ir tiesīga auditēt refinansēšanu, lai noteiktu, cik liela daļa no refinansējot gūtās peļņas tai pienākas (attiecīgā gadījumā);
- Publiskā partnera atļauja nav nepieciešama.

Ja saskaņā ar PPP līgumu nav nepieciešama Publiskā partnera atļauja veikt refinansēšanu, ir iespējams, ka jaunie finansēšanas noteikumi, kas stāsies spēkā pēc refinansēšanas, automātiski netiks parādīti noteikumos par kompensāciju līguma darbības izbeigšanas gadījumā. Tas nozīmē, ka praksē Privātais partneris neveiks refinansēšanu bez Publiskā partnera atļaujas un bez apstiprinājuma tam, ka, beidzot līguma darbību pirms termiņa, kompensācija tiks aprēķināta, balstoties uz jaunajiem finansēšanas noteikumiem.

Dažos PPP līgumos ir noteiktas Publiskā partnera tiesības pieprasīt, lai Privātais partneris izpēta refinansēšanas iespējas un (vai) veic refinansēšanu.

NB! Eurostat piezīmes

Eurostat viedoklis par iepriekš aprakstītajām pieejām ir šāds:

- *Publiskā partnera tiesības nedot atļauju veikt ierosināto refinansēšanu* ***neietekmē statistisko uzskaiti, ja*** *Publiskais partneris nevar nepamatoti nedot atļauju vai novilcināt tās došanu un ja Publiskais partneris var nedot atļauju tikai, ja ierosinātā refinansēšana negatīvi ietekmētu vai nu Publisko partneri (piemēram, palielinātu Publiskā partnera potenciālās saistības, beidzot līguma darbību pirms termiņa), vai projekta izpildi. Citos gadījumos šis jautājums ir SVARĪGS statistiskajā uzskaitē;*
- *Privātā partnera tiesības veikt refinansēšanu bez Publiskā partnera atļaujas* ***ietekmē statistisko uzskaiti, ja*** *tādējādi bez Publiskā partnera iepriekšējas piekrišanas varētu palielināties tās PPP līgumam atbilstošās saistības. Citos gadījumos šis jautājums ir SVARĪGS statistiskajā uzskaitē;*
- *Publiskā partnera tiesības PPP līguma darbības laikā pieprasīt, lai Privātais partneris izpēta refinansēšanas iespējas,* ***ietekmē statistisko uzskaiti, ja*** *Publiskajam partnerim ir tiesības pieprasīt, lai Privātais partneris veic refinansēšanu (sk. turpmāk);*
- *Publiskā partnera tiesības pieprasīt, lai Privātais partneris veic refinansēšanu,* ***ietekmē statistisko uzskaiti,*** *un to dēļ PPP līgums ir automātiski reģistrējama valdības BILANCĒ.*

14.f.2. Refinansējot gūtā peļņa

Refinansējot gūtā peļņa rodas no projektam pieejamo finansēšanas noteikumu uzlabošanas, un vairumā PPP līgumu tiek paredzēts, ka Publiskajam partnerim ir tiesības saņemt daļu no šīs peļņas.

Publiskā partnera daļa parasti tiek norādīta kā noteikta procentuāla peļņas daļa (Publiskā partnera procentuālās daļas apmērs mainās atbilstoši peļņas lielumam).

Dažos PPP līgumos refinansējot gūto peļņu paredzēts aprēķināt, pamatojoties uz pieņēmumu, ka projekta izpilde atbilst finanšu izpildes dienā prognozētajam.

Parasti Publiskais partneris būs tiesīgs saņemt savu peļņas daļu kā vienreizēju maksājumu un (vai) kā pamatdarbības maksājumu korekciju (atkarībā no peļņas veida un gūšanas laika).

NB! Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka pastāv divas dažādas pieejas refinansējot gūtās peļņas sadalei, kas ***neietekmē statistisko uzskaiti****:*

- *saskaņā ar pirmo pieeju PPP līgumā nosaka, ka Publiskais partneris ir tiesīgs saņemt daļu no jebkādas refinansējot gūtās peļņas, kas radusies identificējamas valdības rīcības dēļ. Šīs pieejas mērķis ir ļaut Publiskajam partnerim saņemt daļu no refinansējot gūtās peļņas, ciktāl projektam pieejamie finansēšanas noteikumi ir uzlabojušies valdības rīcības dēļ. Piemērs būtu Publiskā partnera (vai valdības) rīcība, kuras dēļ uzlabojas tās kredītvērtējums un tāpēc finanšu tirgus pārskata projekta riska profilu un piedāvā labvēlīgākus finansēšanas noteikumus. Eurostat neuzskata, ka vienkārša atļauja, ko Publiskais partneris devusi Privātajam partnerim refinansēšanas veikšanai (piemēram, ja Publiskā partnera atļauja ir nepieciešama, jo refinansēšanas peļņa palielinātu tās saistības līguma darbības izbeigšanas gadījumā), nav konkrēta valdības rīcība, kuras dēļ Publiskais partneris tiktu piešķirtas tiesības uz refinansējot gūtās peļņas daļu;*
- *saskaņā ar otro pieeju PPP līgumā nosaka, ka Publiskais partneris ir tiesīgs saņemt noteiktu daļu (kas nepārsniedz vienu trešdaļu) no jebkādas refinansējot gūtās peļņas. Atbilstoši šai pieejai netiek vērtēts, vai refinansējot gūtā peļņa radusies Publiskā partnera rīcības, Privātā partnera rīcības vai citu apstākļu dēļ. Atbilstoši šai pieejai, ja norāda, ka Publiskais partneris ir tiesīgs saņemt vairāk par vienu trešdaļu no jebkādas refinansējot gūtās peļņas, PPP līgumu automātiski reģistrē valdības BILANCĒ.*

Eurostat uzskata, ka PPP līgumā var izmantot jebkuru no šīm divām iepriekš aprakstītajām pieejām. Ja līgumā iekļauj jebkādus noteikumus, kas mēģina apvienot abas pieejas vai izmantot kādu alternatīvu refinansējot gūtās peļņas sadales pieeju, PPP līgumu automātiski reģistrē valdības BILANCĒ.

Turklāt Eurostat uzskata, ka:

- *ja Publiskajam partnerim nav tiesību uz daļu no refinansējot gūtās peļņas, tas* ***neietekmē statistisko uzskaiti****;*
- *refinansējot gūtās peļņas aprēķināšana, pamatojoties uz pieņēmumu, ka Privātā partnera izpilde atbilst finanšu izpildes dienā prognozētajam,* ***neietekmē statistisko uzskaiti****;*
- *mehānisms, saskaņā ar kuru Publiskais partneris saņem tās daļu no refinansējot gūtās peļņas,* **neietekmē statistisko uzskaiti.**

14.g. Risks, kas saistīts ar ārvalsts valūtas maiņas kursu

Projektos, kuros viss Privātā partnera piesaistītais finansējums vai tā daļa ir valūtā, kas nav valsts valūta, Publiskais partneris bieži uzņemsies risku, kas saistīts ar attiecīgā valūtas maiņas kursa svārstībām. To parasti dara:

- pamatdarbības maksājumus izsakot valsts valūtā un periodiski veicot pamatdarbības maksājumiem proporcionālas korekcijas atbilstoši valūtas maiņas kursa svārstību ietekmei;
- pamatdarbības maksājumu daļu izsakot finansējuma valūtā.

Tā pamatdarbības maksājumu daļa, kas tiek koriģēta vai izteikta ārvalstu valūtā, atbilst tai Privātā partnera izmaksu daļai, kas ir radušās attiecīgajā valūtā.

NB! Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka noteikumi, saskaņā ar kuriem Publiskais partneris uzņemas risku, kas saistīts ar valūtas maiņas kursa svārstībām (kā aprakstīts iepriekš), ***neietekmē statistisko uzskaiti****.*

14.h. Aizdevēja tiesības iejaukties

PPP parasti ietver Publiskā partnera vienošanos ar aizdevējiem par to, ka aizdevējiem ir tiesības iejaukties un censties novērst Privātā partnera saistību neizpildi, ja citādi Publiskajam partnerim rastos tiesības pirms termiņa izbeigt PPP līguma darbību.

Iejaucoties aizdevēji parasti drīkst īstenot Privātā partnera tiesības saskaņā ar PPP līgumu, bet tiem ir jāuzņemas arī Privātā partnera saistības saskaņā ar PPP līgumu.

Šajā saistībā:

- dažos PPP līgumos iekļauti noteikumi par to, ka Publiskajam partnerim ir jāvienojas ar aizdevējiem par Privātā partnera saistību apmēru, kas ir uzkrājies līdz aizdevēju iejaukšanās brīdim, un tādā veidā jānoskaidro aizdevēju saistības pret Publisko partneri;
- daži PPP līgumi sniedz nefinansiālu atvieglojumu attiecībā uz to pārkāpumu sekām, kas izdarīti līdz iejaukšanās brīdim (piemēram, pirms iejaukšanās pamatdarbības maksājumiem piemēro atskaitījumus nepieejamības dēļ, bet šos atskaitījumus neuzskata par iemeslu līguma darbības izbeigšanai pirms termiņa).

Parasti aizdevēju iejaukšanās tiesības ietver tiesības pilnvarot citus subjektus uz laiku vai pastāvīgi aizvietot saistības nepildošo Privāto partneri, ja tam piekrīt Publiskais partneris.

Dažās jurisdikcijās aizdevēju iejaukšanās tiesības ir noteiktas tiesību aktos. Visās jurisdikcijās, pat ja iejaukšanās tiesības ir noteiktas līgumā vai tiesību aktos, aizdevēji parasti var pārņemt Privātā partnera uzņēmumu, īstenojot galvojuma tiesības, kas tiem ir attiecībā uz Privātā partnera akcijām.

NB! Eurostat piezīmes

Eurostat uzskata, ka noteikumi par aizdevēju iejaukšanās tiesībām (saskaņā ar līgumu starp Publisko partneri un aizdevējiem, saskaņā ar tiesību aktiem vai saskaņā ar aizdevēju drošības pasākumiem attiecībā uz Privātā partnera akcijām) ***ietekmē statistisko uzskaiti, ja*** *šo aizdevēju tiesību īstenošana izmaina PPP līgumā Publiskajam partnerim noteiktās tiesības vai saistības pirms iejaukšanās, tās laikā vai pēc tās. Šādā gadījumā šis jautājums ir VIDĒJI SVARĪGS statistiskajā uzskaitē. Noteikumi, kas ļauj Publiskajam partnerim un aizdevējiem vienoties par saistībām pirms iejaukšanās un tās izpildīt,* ***neietekmē statistisko uzskaiti****.*

Noteikumi, saskaņā ar kuriem, lai piemērotu iemeslus līguma darbības pārtraukšanai pirms termiņa, neņem vērā Privātā partnera izpildi pirms iejaukšanās, bet tomēr saglabā tā finansiālās saistības, ***neietekmē statistisko uzskaiti****.*

Publisks Dalīts Privāts

14.2. Procentu likmju svārstību risks

Likmes izmaiņas starp piedāvājumu un finansēšanas līguma slēgšanu: *[no apstākļiem atkarīgs risks]*

Publiskais partneris parasti sagaida, ka Privātais partneris uzņemsies risku par procentu likmes izmaiņām starp piedāvājuma iesniegšanu un finanšu noslēgšanu noteiktā laika periodā (piemēram, 90 dienas). Jebkādas likmes izmaiņas pēc šī laika perioda būtu jāuzņemas Publiskajam partnerim.

Likmes izmaiņas projekta laikā: *[privāts risks]*

Privātais partneris parasti uzņemas procentu likmju svārstību risku projekta darbības laikā, taču tas būs atkarīgs no konkrētā projekta. Privātais partneris centīsies mazināt šo risku, izmantojot riska ierobežošanas pasākumus, ciktāl tas ir iespējams vai nepieciešams attiecīgajā tirgū. Tiem jānodrošina, ka procentu likme, kas Privātajam partnerim ir jāmaksā, ir faktiski fiksēta, nevis svārstās, un aizsargā to pret nelabvēlīgām likmju izmaiņām. Šādas riska ierobežošanas izmaksas būs daļa no līgumcenas piedāvājuma.

Attīstītos tirgos procentu likmju svārstību risks nav pietiekami būtisks, lai prasītu Publiskajam partnerim sniegt atbalstu, un parasti tas tiek novērsts, izmantojot tikai Privātā partnera riska ierobežošanas pasākumus.

14.1. Finansējuma pieejamības risks

Publiskajā un privātajā partnerībā Privātā partnera pienākums ir piesaistīt projekta īstenošanai nepieciešamo finansējumu un parasti Privātais partneris uzņemas risku, kas saistīts ar finansējuma pieejamību un izmaksām pēc finanšu izpildes dienas. Ļoti retos gadījumos šo risku uzņemas vai dala Publiskais partneris (piemēram, iekļaujot līgumā noteikumus par pamatdarbības maksājumu palielināšanu vai samazināšanu atbilstoši finansēšanas izmaksu izmaiņām pēc tam, kad tiek refinansētas īstermiņa parādsaistības, kas stājās spēkā finanšu izpildes dienā).

14.3. Refinansēšanas risks

Ar refinansēšanu (Privātā partnera parādu saistību esošo nosacījumu maiņu vai aizstāšanu) ir saistīti divi galvenie riski:

a) risks, ka projekts nespēs piesaistīt vajadzīgo kapitālu, lai refinansētu projektu konkrētā brīdī;

b) risks, ka parāda refinansēšana radīs papildu projekta riskus (piemēram, saistībā ar iespējamu Publiskā partnera saistību palielināšanos un Privātā partnera finanšu nestabilitātes pieaugumu).

Risks, ka neizdosies piesaistīt vajadzīgo kapitālu, radīsies projektos, kuros privātajam partnerim ir

a) jāmeklē glābšanas refinansējums, lai pārplānotu aizņēmumus, ja tam ir finansiālas grūtības, vai

b) ir jāaizstāj īstermiņa finansējums, kas sākotnēji varēja būt vienīgā projektam pieejamā (vai vēlamā) finansējuma iespēja.

Tas parasti ir Privātā partnera risks. Samazināšanas pasākumi var ietvert, īstermiņa finansējuma gadījumā, parāda kapitāla piesaistīšanu ar atmaksas grafiku, kas ir saskaņots ar PPP līgumu un projekta ieņēmumiem, kas pieejami PPP līguma darbības laikā, vai strukturējot parādu vairākās daļās ar dažādiem termiņiem, lai refinansēšanas riski būtu mazāki, bet rastos biežāk.